

اویسی کیست؟

۱۸ بهمن ۱۳۹۳ ساعت ۱۷:۱۵

از دید ارتشبد حسین فردوست، اویسی افسری کم سواد بود که در فروش محموله‌های بزرگ تریاک دست داشت، از دید تیمسار قره‌باغی، اویسی فردی دروغگو و متملق بود و از دید مردم، اویسی فردی جنایت‌کار بود که در دو فاجعه ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ و ۱۷ شهریور ۱۳۵۷ نقش اساسی داشت.

از دید ارتشبد حسین فردوست، اویسی افسری کم سواد بود که در فروش محموله‌های بزرگ تریاک دست داشت، از دید تیمسار قره‌باغی، اویسی فردی دروغگو و متملق بود و از دید مردم، اویسی فردی جنایت‌کار بود که در دو فاجعه ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ و ۱۷ شهریور ۱۳۵۷ نقش اساسی داشت.

ارتشبد غلامعلی اویسی فرزند غلامرضا عامل کشتار مردم تهران در دو فاجعه بزرگ ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ و هفدهم شهریور ۱۳۵۷، در سال ۱۲۹۷ در قم به دنیا آمد. او در سال ۱۳۱۵ دوره ۶ سال دبیرستان نظام و در ۱۳۱۷ دوره دانشکده افسری را به پایان رساند. اویسی در ۱۳۱۷ تا ۱۳۳۱ در مشاغل گوناگون نظامی از جمله فرماندهی گروهان و گردان و آموزشگاه گروهانی لشکر ۲، ریاست شعبه بازرسی دژبان مرکز و فرماندهی هنگ ۵۲ دژبان - قرار داشت و در ۱۳۳۲ فرمانده هنگ ۱۶ تیپ کازرون بود. پس از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲، اویسی به دریافت نشان درجه ۲ رستاخیز، نائل شد و به تدریج ترقی وی در هرم دیوان‌سالاری نظامی آغاز گردید.

اویسی در سالهای قبل از دهه ۱۳۴۰ و بعد از کودتای آمریکائی ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ عضو «انجمن اخوت» گردید. این انجمن یک تشکیلات فعال فراماسونری بود و چهره‌هائی چون عبدالله انتظام، امیر اسدالله علم و دکتر منوچهر اقبال در رأس آن بودند. اویسی به عنوان عضو فعال این انجمن در کنار بخشی از وزیران و تیمساران شاه در جلسات آن دیده می‌شد.

اویسی پس از طی دوره دانشگاه جنگ در تهران و دوره ستاد و فرماندهی در امریکا، در ۱۳۳۹ به ریاست ستاد گارد و در ۱۳۴۱ به فرماندهی لشکر یک گارد رسید و در همین سمت بود که به عنوان فرماندار نظامی تهران به قتل عامل قیام‌کنندگان ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ دست زد. وی در ۱۳۴۸ فرماندهی ژاندارمری کل کشور و در ۱۳۵۱ فرماندهی نیروی زمینی ارتش را عهده‌دار بود. اویسی در جریان انقلاب اسلامی بار دیگر عهده‌دار سمت فرماندار نظامی تهران و حومه شد. وی عامل کشتار خونین ۱۷ شهریور تهران شناخته شد و به علت موقعیتش در رأس نیروی زمینی، فرمانداری نظامی سایر شهرها را نیز تحت کنترل داشت. او در ۱۴ دی

۱۳۵۷ به بهانه معالجه تقاضای بازنشستگی نمود و از ایران خارج شد. اویسی در زمره نخستین افسران عالیرتبه متواری رژیم پهلوی بود که با سرمایه سرویس‌های اطلاعاتی غرب فعالیت تروریستی علیه نظام نوپای جمهوری اسلامی ایران را از خاک عراق و ترکیه آغاز کرد.

او رهسپار پاریس شد و به شبکه‌ای پیوست که با همراهی بهرام آریانا، اشرف پهلوی، رضا پهلوی و علی امینی و با مساعدت مالی سازمانهای اطلاعاتی آمریکا و انگلیس و اسرائیل سرگرم طرح نقشه کودتا در ایران بودند. روزنامه فیگارو چاپ فرانسه ۴ روز پس از ورود اویسی به پاریس در گزارشی نوشت: «اویسی سعی می‌کند کارتر را به انجام یک کودتای نظامی در ایران متقاعد سازد.»

اویسی ابتدا به کمک جمعی از سلطنت طلبان و نظامیان فراری حکومت سرنگون شده شاه، ستادی را در پاریس تشکیل داد و اقدام به تشکیل «ارتش آزادیبخش ایران» گرفت. در چهارچوب این ارتش یک گروه نظامی در ترکیه پشت مرزهای ایران، و یک گروه نیز در آن سوی مرزهای عراق تدارک دیده شدند. اما در عمل وی نتوانست کاری از پیش ببرد. اویسی روز ۱۸ بهمن ۱۳۶۲ در پاریس به دست افرادی ناشناس به قتل رسید.

تیمسار قره‌باغی آخرین رئیس ستاد ارتش رژیم شاه می‌گوید: «اویسی فردی دروغگو و متملق بود. او در دوره‌ای که از هاری نخست‌وزیر شد، در تلاش برای رسیدن به این مقام بود. اما وقتی اوضاع را نامناسب دید، به دنبال تهیه گذرنامه و خروج از مملکت شد.» قره‌باغی می‌گوید: «موضوع خروج اویسی در شرایط بحرانی کشور را با شاه در میان گذاشتم ولی او فقط گفت: اشکالی دارد؟ چه کار کنیم می‌گوید مریض است...»

ارتشبد حسین فردوست در خاطرات خود درباره شخصیت ارتشبد غلامعلی اویسی می‌نویسد: «ارتشبد غلامعلی اویسی از آغاز افسر کم سواد بود و تا پایان نیز معلومات نظامی کمتر از متوسط داشت و مطلقاً اهل مطالعه نبود. حتی در دوره‌ی دانشکده‌ی افسری در هیچ یک از دروس و تمرینات شرکت نمی‌کرد و در طول دو سال دانشکده انبارگردان گروهان بود. ولی او توانست با زد و بند و نزدیک کردن خود به شاه ترقی کند و به مشاغل مهم برسد. اویسی از همان زمان دانشکده، افسری عادی بود و برای بستن بار خود از هیچ کاری کوتاهی نمی‌کرد. زمانی که فرمانده ژاندارمری بود، سهم خود را از تریاک‌های وارده از افغانستان و ترکیه بر می‌داشت و زنش در کرمان تشکیلات سازماندهی فرم تریاک در خانه داشت. او تریاک‌های مکشوفه را نیز بلند می‌کرد و می‌فروخت. گاه روزنامه‌ها می‌نوشتند که مثلاً در زیرسازی یک نفتکش یک تن تریاک کشف شده است. قاعدتاً باید این تریاک‌های مکشوفه به سازمانی خاص در دادگستری تحویل داده می‌شد ولی اویسی آن را عوض می‌کرد و به جایش ماده‌ای که مخلوطی از چند گیاه است تحویل می‌داد که رنگ و بوی تریاک داشت. اویسی از این طریق طی چندسالی که در ژاندارمری بود حداقل ۵ میلیارد تومان دزدید و همه را دلار کرد و به خارج برد.

منبع: ماهنامه الکترونیکی «دوران» شماره ۹، آذر ۱۳۸۵،

اسناد زیر دو نمونه از سندهای ساواک در رابطه با غلامعلی اویسی است :

دستور اویسی برای استفاده از چماقداران داوطلب در سرکوب مردم

از: ن. ز. ش - معاونت اطلاعات و عملیات (مد. عملیات)

به: گیرندگان مراجعه شود

موضوع: استفاده از پرسنل یکانهای ن.ز.ش بمنظور بکاربردن در عملیات کنترل اغتشاشات

۱- فرمانداری نظامی تهران و حومه در نظر دارد که از پرسنل داوطلبی که از لحاظ جسمانی واجد شرایط باشند بمنظور شرکت در عملیات کنترل اغتشاشات در سطح تهران استفاده نماید.

لذا دستور فرمایید صورت اسامی پرسنل داوطلب آن یکان را حداکثر در ظرف ۲۴ ساعت بعد از دریافت این امریه مستقیماً به فرمانداری نظامی تهران ارسال دارند.

۲- فرماندهی لجستیک نیروی زمینی شاهنشاهی با هماهنگی با فرمانداری نظامی تهران و دریافت آمار باطوم یا چوب مورد نیاز پرسنل مورد بحث را تهیه و در اختیار قرار دهد .

ف . ن . ز . ش - ارتشبد غلامعلی اویسی

اویسی: چرا در ۱۵ خرداد کم آدم کشتید؟!

گزارش اطلاعات داخلی

شماره	تاریخ حادنه	شماره	تاریخ وصول خبر	تاریخ گزارش
۳۱۲	۱۳۵۷/۱/۱۱	۳۱۲	۱۳۵۷/۱/۱۱	۱۳۵۷/۱/۱۱
شماره	تاریخ حادنه	شماره	تاریخ وصول خبر	تاریخ گزارش
۳۱۲	۱۳۵۷/۱/۱۱	۳۱۲	۱۳۵۷/۱/۱۱	۱۳۵۷/۱/۱۱

همین بازارها و طبقات مختلف مردمنابع شده بعد از واقعه تیراندازی روزی نوزدهم تیرماه هم
خود از تهران تیمسار اویسی فرمانده لشکرگارد انصاران مأمور لشکرگارد ارجاع و ضمن سخنانی
با آنها می‌بود و در جنگ و پیروز و هزاره و فتنه مصرف شده پس چراغ و مکتوبین کشتار
تعداد فتنه‌های مصرف شده می‌باشد. یکی از انصاران که دچار احساسات شده از جای
خود بلند شد و می‌گوید تیمسار این مرد هموطنان ما هستند ما چگونه می‌توانیم متعدد از گلوله‌های
مصرف شده بآدم بکنیم. از این میان افسر کور تیمسار اویسی صیانت شده و متسور
بازداشت او را صادر کرده و قرار است او را از ارتش نیز اخراج نمایند. در این مردم همه جفا
محبت از اینست که تیمسار اویسی گزارش داده بود ماست که سینه‌ها چمن و اجتناب
کنندگان مورد هدف قرار گیرد و محرمیت شدیدی نسبت به او در مردم بوجود آمده است.

۱۳۵۷/۱/۱۱
۳۱۲

در پیوند با این واقعه ۱۵ خرداد ۱۳۵۷
مخبر نه می (۱۳۵۷)

اداره : شماره

بند گان : شماره در بخش ۳۱۲ - اداره - اداره دوم

۱۳۵۷/۱/۱۱

مؤسسه مطالعات و پژوهشهای سیاسی
www.psri.ir

سند زیر یکی از دهها سندی است که می‌توان برای نشان دادن ماهیت تیمسار اویسی ارائه کرد. یادآوری می‌شود اویسی هم در
سرکوب خونین قیام ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ و هم در کشتار مردم تهران در میدان شهدا در ۱۷ شهریور ۱۳۵۷ نقش بسزائی داشت.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۲۹۵۱۶> کپیست-اوپسپ